НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра землевпорядного проектування

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет землевпорядкування
15 травня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНЖЕНЕРНА ІНФРАСТРУКТУРА ТЕРИТОРІЇ»

Галузь знань 19 Архітектура та будівництво
Спеціальність 193 Геодезія та землеустрій
Освітня програма Геодезія та землеустрій
Факультет землевпорядкування
Розробник: доцент, к.е.н., доцент Кустовська О.В.

Київ – 2025р.

Опис навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти уявлень про сутність поняття «інженерна інфраструктура», її структуру, видове різноманіття, особливості розміщення на території землеволодінь і землекористувань складових інфраструктури, її роль у забезпеченні функціонування різних галузей господарського комплексу, про засади забезпечення оптимального поєднання інженерної інфраструктури, елементів контурномеліоративної організації території схилових земель й елементів організації території рівнинних земель, яке забезпечить оптимальне функціонування землекористувань як єдиного організму в територіальних системах різних рангів. Завдання курсу полягає у формуванні знань здобувачів вищої освіти про інженерне облаштування території, класифікацію та проектування об'єктів інженерної інфраструктури; особливості компонування та оцінка ефективності інженерної інфраструктури території з протиерозійними заходами, що дозволить їм знаходити оптимальні вирішення завдань щодо обґрунтування та проектування об'єктів інженерної інфраструктури територій.

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	193 Геодезія та землеустрій	
Освітня програма	Геодезія та землеустрій	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова (ВК1.6)	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістовних модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм злобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс	2	2-3
Семестр	4	4-5
Лекційні заняття	15год.	8год.
Практичні заняття	30год.	10год.
Самостійна робота студентів	75год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів уявлень про сутність поняття «інженерна інфраструктура території», її структуру, видове різноманіття, особливості розміщення на території землеволодінь і землекористувань складових інфраструктури, її роль у забезпеченні функціонування різних галузей господарського комплексу, про засади забезпечення оптимального поєднання інженерної інфраструктури, елементів контурно-меліоративної організації території схилових земель й елементів організації території рівнинних земель, яке забезпечить оптимальне функціонування землекористувань як єдиного організму в територіальних системах різних рангів.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі геодезії та землеустрою.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК05. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК06. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність працювати автономно.

ЗК10. Здатність здійснювати безпечну діяльність.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК01. Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.

СК02. Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК03. Здатність застосовувати нормативноправові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

СК05. Здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою.

СК09. Здатність застосовувати інструменти, прилади, обладнання, устаткування при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК10. Здатність здійснювати моніторинг та оцінку земель.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН4. Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.

РН12. Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

РН14. Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проєкти у сфері геодезії та землеустрою за умов ресурсних та інших обмежень.

РН15. Розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма						Заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі				усього	у тому числі		
			лек.	прак.	іспит	с/р*		лек.	прак.	іспит.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**
Модуль 1. Теоретичні засади інженерного облаштування території та проектування інженерних комунікацій										
Тема 1. Інженерна інфраструктура території як освітня дисципліна, її завдання. Класифікація інженерних споруд і мереж	1-2	4	2	2		20	2	2		
Тема 2. Особливості проектування інженерних споруд та їх компонування: лінії електропередачі (ЛЕП), об'єкти та лінії зв'язку, трубопроводи (водопровід, каналізація, газопровід), дороги різних категорій	3-6	29	3	6			2		2	
Тема 3. Особливості проектування інженерних мереж та їх компонування: теплові та вентиляційні мережі тощо	7-10	28	2	6		20	2	2		
Разом за змістовним модулем 1		61	7	14		40	12	6	6	
Модуль 2. Особливості компонування та оцінка ефективності інженерної інфраструктури територій з протиерозійними заходами										
Тема 4. Меліоративна інфраструктура територій, її стан,	11-12	6	2	4			2	2		

функціонування та відновлення										
Тема 5. Компонування інженерних комунікацій з елементами контурно-меліоративної організації території (КМОТ)	13	26	2	4		20	2		2	
Тема 6. Оцінка впливу інженерних споруд та мереж на стан довкілля	14	6	2	4			2		2	
Тема 7. Встановлення охоронних зон вздовж та навколо елементів інженерної інфраструктури	15	21	2	4		15	2	2		
Разом за змістовним модулем 2		59	8	16		35	16	6	6	4
Екзамен					24					
Усього годин		**120**	**15**	**30**	24	**75**	28	12	12	4

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інженерна інфраструктура території як освітня дисципліна, її завдання. Класифікація інженерних споруд і мереж	2
2	Особливості проектування інженерних споруд та їх компонування: лінії електропередачі (ЛЕП), об’єкти та лінії зв’язку, трубопроводи (водопровід, каналізація, газопровід), дороги різних категорій	3
3	Особливості проектування інженерних мереж та їх компонування: теплові та вентиляційні мережі тощо	2
4	Особливості проектування інженерних мереж та їх компонування: теплові та вентиляційні мережі тощо	2
5	Компонування інженерних комунікацій з елементами контурно-меліоративної організації території (КМОТ)	2
6	Оцінка впливу інженерних споруд та мереж на стан довкілля	2
7	Встановлення охоронних зон вздовж та навколо елементів інженерної інфраструктури	2
	Разом	15

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація інженерних споруд і мереж	2
2	Проектування об'єктів інженерної інфраструктури території та компонування їх з існуючими інженерними спорудами у межах населених пунктів	6
3	Проектування об'єктів інженерної інфраструктури території та компонування їх з існуючими інженерними спорудами поза межами населених пунктів	6
4	Вибір способів та методів трасування інженерних споруд та мереж у поєднанні із заходами охорони грунтів	4
5	Меліоративна інфраструктура. Класифікація форм схилів для визначення типів ерозійно небезпечного рельєфу. Визначення стадій розвитку та елементів яру	4
6	Компонування трасування інженерних споруд із заходами охорони земель. Елементи контурно-меліоративної організації території (КМОТ).	4
7	Проектування охоронних зон навколо (вздовж) об'єктів інженерної інфраструктури. Складання договору про встановлення земельного сервітуту	4
	Разом	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення нормативних документів: державних будівельних норм (ДБН) та будівельних норм і правил (БНіП). Класифікація інженерних споруд і мереж	20
2	Компонування інженерних споруд із протиерозійними лісонасадженнями та гідротехнічними спорудами	20
3	Контурно-меліоративна організація території (КМОТ). Встановлення меж еколого-технологічних груп земель	20
4	Проєктування охоронних зон навколо елементів інженерної інфраструктури	15
	Разом	75

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Залік (атестаційний тест, що складається з 30 тестових запитань);
- Модульні тести (виконання модульних контрольних робіт №1 та №2 в кінці кожного змістовного модуля);
- Розрахункові та розрахунково-графічні роботи, як елемент виконання дев'ятьох практичних і чотирьох самостійних робіт;
- Захист практичних робіт №№ 5,9;
- Опитування (усне та письмове) на лекційних заняттях 5-10хв. часу.

7. Методи навчання

- Словесні методи – лекція, дискусія, бесіда співбесіда;

Лекція служить для пояснення важкої та складної теми; її типовими ознаками є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових

понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання. Бесіда відноситься до найдавніших і найпоширеніших методів дидактичної роботи. Провідною функцією даного метода є мотиваційно-стимулююча. Бесіда - це діалог між викладачем та студентом, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати студентів на активізацію отриманих знань. Виділяють індуктивну та дедуктивну бесіду. Саме з допомогою їх викладач активізує діяльність студентів, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

практичні методи: практичні заняття. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а служать лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань. Більшість здобувачів активніше сприймають практичні методи, ніж словесні.

наочні методи – демонстрація (презентації та відео на лекційних заняттях та ілюстрація (на практичних) - допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки. Засоби ілюстрації (картинки, таблиці, моделі, малюнки тощо) є нерухомими, вони мають «оживати» в розповіді викладача. Не рекомендується вивішувати або виставляти засіб ілюстрації заздалегідь (на початку заняття), щоб не привернути до нього увагу студентів, щоб ілюстрація не була достроковою до того моменту, коли для викладача настане час скористатися наочним посібником.

Демонстрація (презентація) характеризується рухомістю засобу демонстрування.

творчі, проблемно-пошукові методи спирається на самостійну, творчу пізнавальну діяльність студентів (самостійна робота студента).

Робота з навчально-методичною літературою (у практичних роботах 5-9 опрацьовується детально з конспектуванням позицій нормативної та законодавчої бази.

Відеометод (дистанційні, мультимедійні , веб-орієнтовані джерела).

Індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти (участь у студентському науковому гуртку Просторовий розвиток та інженерна інфраструктура території).

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання (кількість балів)
1	**2**	**3**
Модуль 1. Теоретичні засади інженерного облаштування території та проектування інженерних комунікацій		
Тема 1. Інженерна інфраструктура території як освітня дисципліна, її завдання. Класифікація інженерних споруд і мереж		
Практична робота 1. Класифікація інженерних споруд і мереж	ПРН 04 Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти (Земений кодекс, Закони України, нормативно-технічні документи (ДБН, Правила прокладання обєктів інженерної інфраструктури тощо), довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.	**20**
Самостійна робота 1. Вивчення нормативних документів: державних будівельних норм (ДБН) та будівельних норм і правил (БНіП). Класифікація інженерних споруд і мереж		**10**

Тема 2. Особливості проектування інженерних споруд та їх компонування: лінії електропередачі (ЛЕП), об'єкти та лінії зв'язку, трубопроводи (водопровід, каналізація, газопровід), дороги різних категорій		
Практична робота 2. Проектування об'єктів інженерної інфраструктури території та компонування їх з існуючими інженерними спорудами у межах населених пунктів	РН12. Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.	**20**
Тема 3. Особливості проектування інженерних мереж та їх компонування: теплові та вентиляційні мережі тощо		
Практична робота 3. Проектування об'єктів інженерної інфраструктури території та компонування їх з існуючими інженерними спорудами поза межами населених пунктів	РН14. Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проєкти у сфері геодезії та землеустрою за умов ресурсних та інших обмежень. У тому числі компонування нових обєктів інженерної інфраструктури з уже існуючими.	**20**
Самостійна робота 2. Компонування інженерних споруд із протиерозійними лісонасадженнями та гідротехнічними спорудами.		**10**
Модульна контрольна робота 1.		**20**
Всього за модулем 1.		**100**
Модуль 2. Особливості компонування та оцінка ефективності інженерної інфраструктури територій з протиерозійними заходами		
Тема 4. Меліоративна інфраструктура територій, її стан, функціонування та відновлення		
Практична робота 4. Вибір способів та методів трасування інженерних споруд та мереж у поєднанні із заходами охорони грунтів	РН15. Розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.	**10**
Самостійна робота 3. Контурно-меліоративна організація території (КМОТ). Встановлення меж еколого-технологічних груп земель		**7**
Тема 5. Компонування інженерних комунікацій з елементами контурно-меліоративної організації території (КМОТ)		
Практична робота 5. Меліоративна інфраструктура. Класифікація форм схилів для визначення типів ерозійно небезпечного рельєфу. Визначення стадій розвитку та елементів яру	РН12. Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.	**25**
Тема 6. Оцінка впливу інженерних споруд та мереж на стан довкілля		

Практична робота 6. Компонування трасування інженерних споруд із заходами охорони земель. Елементи контурно-меліоративної організації території (КМОТ).	РН15. Розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.	**15**
Самостійна робота 4. Проєктування охоронних зон навколо елементів інженерної інфраструктури		**8**
Тема 7. Встановлення охоронних зон вздовж та навколо елементів інженерної інфраструктури		
Практична 7. Проектування охоронних зон навколо (вздовж) об'єктів інженерної інфраструктури. Складання договору про встановлення земельного сервітуту	РН14. Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проєкти у сфері геодезії та землеустрою за умов ресурсних та інших обмежень.	**15**
Модульна контрольна робота 2.		**20**
Всього за модулем 2.		**100**
Навчальна робота	**(М1+М2)/2*0,7**	**70**
Залік		**30**
Всього за курс		**100**

8.2. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90 – 100	Відмінно
74 – 89	Добре
60 – 73	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Практичні й самостійні роботи, що здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Дозволяються перескладання модулів (модульних контрольних робіт та доопрацювання практичних робіт) відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (лікарняний, участь у студентських предметних олімпіадах, наукових конкурсах, круглих столах, що проходять на рівні факультету, університету, країни). Достатнім (мінімальна оцінка) вважаємо рівень, коли здобувач вищої освіти ОС Магістр розуміє головні положення навчальної дисципліни, може поверхнево аналізувати поставлені завдання, робити певні висновки; відповідь може бути правильною але недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу дисципліни; вміє застосовувати знання під час складання бізнес-планів та схем формування землекористувань, розв'язати розрахункові завдання за алгоритмом, користуватися додатковими літературними

	джерелами. Високим (максимальна оцінка) вважається рівень, коли здобувач вищої освіти ОС Магістр має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні економічні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати завдання, самостійно здобувати і використовувати інформацію й навчальні матеріали; займається науково-дослідною роботою; творчо викладає навчальний матеріал дисципліни; розвиває свої здібності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в різних нестандартних економічних умовах.
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час модульних контрольних робіт та екзамену заборонені (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). Пояснюючі записки до виконання графічних (проектних) завдань, реферати повинні мати коректну текстову інформацію щодо виконання завдання практичної роботи та відповідні посилання на використані літературні джерела.
Політика щодо відвідування	Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, участь у студентських предметних олімпіадах, наукових конкурсах, круглих столах тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).

9. Навчально-методичне забезпечення:

Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України e-Learn) – https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1932

Конспект лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);

1. Навчальні посібники: Кустовська О.В. Інженерна інфраструктура територій: практикум. Київ: ТОВ «ВПК «ЦЕНТРДРУК», 2020. 165с.
2. Kustovska O. Engineering infrastructure of the territories (part 2): textbook/ O.B. Кустовська. Київ: ТОВ «ВПК «ЦЕНТРДРУК», 2021. 308с.

Методичні матеріали щодо вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

1. Кустовська О.В. Інженерна інфраструктура територій: практикум / О.В. Кустовська. Київ: ТОВ «ВПК «ЦЕНТРДРУК», 2020. 165с.

10. Рекомендовані джерела інформації:

1. Кустовська О.В. Інженерна інфраструктура територій: навчальний посібник, вид. 2-е доп.і перер. К., 2017. 552с.
2. Kustovska O. Engineering infrastructure of the territories (part 1): textbook/ O.B. Кустовська. Київ: ТОВ «ВПК «ЦЕНТРДРУК», 2020. 325с.
3. Кустовська О.В. Інженерна інфраструктура територій: практикум. Київ: ТОВ «ВПК «ЦЕНТРДРУК», 2020. 165с.
4. Kustovska O. Engineering infrastructure of the territories (part 2): textbook/ O.B. Кустовська. Київ: ТОВ «ВПК «ЦЕНТРДРУК», 2021. 308с.
5. Дорош Й.М. Еколого-економічні основи формування інституту обмежень та обтяжень при використання земель: монографія. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2007. 236с.
6. Кривов В.М., Мартин А.Г., Кустовська О.В., Чумаченко О.М.Землевпорядне проектування в районах розвинутої ерозії грунтів: навчальний посібник. К.:ДІА, 2012. 253с.

7. Обласов В.І., Балик Н.Г. Протиерозійна організація території: навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2009. 215 с.
8. Кустовська О.В. Практикум для виконання лабораторних та самостійних робіт з «Інженерної інфраструктуру територій» студентами ІІ курсу, які навчаються за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій». К., 2020. 165с.
9. Кустовська О.В., Чумаченко О.М. Формування сільськогосподарських землекористувань в районах розвинутої ерозії грунтів: монографія. К.:ЦСТРІ, 2015. 289с.
10. Кустовська О.В. Інженерна інфраструктура територій: елементи КМОТ: методичні вказівки для вивчення дисципліни, виконання лабораторних та самостійних робіт студентами, які навчаються за напрямом підготовки 6.080108 «Геодезія, картографія та землеустрій». К.: Вид. НУБіП України, 2015. 75с.
11. ДБН В. 1.1-3-97. Захист від небезпечних геологічних процесів. Інженерний захист територій, будинків і споруд від зсувів і обвалів. Основні положення
12. Третяк А.М. Класифікатор обмежень прав при використанні земельних ділянок. Частина IV. Київ, 2001. 91с.
13. Про землеустрій: Закон України від від 22.05.2003 № 858-IV , Редакція від 01.01.2016, підстава 863-19. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/858-15
14. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 № 962-IV, Редакція від 27.06.2015, підстава 497-19. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/962-15
15. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Редакція від 03.04.2016, підстава 1012-19. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14
16. Про меліорацію земель: Закон України від 14.01.2000 № 1389-XIV поточна редакція від 09.12.2012, підстава 5462-17. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1389-14
17. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996 № 192/96-ВР, поточна редакція від 28.12.2015, підстава 901-19. URL: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/192/96-вр
18. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997 № 575/97-ВР, поточна редакція від 16.07.2015, підстава 514-19". URL:http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/575/97-вр
19. Про гідрометеорологічну діяльність: Закон України від 18.02.1999 № 443-XIV, поточна редакція від 01.01.2015, підстава 77-19. URL:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/443-14.
20. Про автомобільні дороги: Закон України від 08.09.2005 № 2862-IV поточна редакція від 09.12.2015, підстава 766-19. URL:http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2862-15
21. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.1993 № 3759-XII поточна редакція від 31.12.2015, підстава 856-19. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3759-12
22. Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.1996 № 273/96-ВР, поточна редакція від 21.10.2015, підстава 4443-17. URL:http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/273/9
23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення містобудівної діяльності: Закон України від 17.01.2017р., редакція від 04.10.2018р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1817-19
24. ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування і забудова територій». URL: https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/b_2_2_12/1-1-0-1802
25. Державні та галузеві будівельні норми. URL:http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/building/tech-reg/normuvannia/derzhavni-ta-galuzevi-budivelni-normi/derzhavni-ta-galuzevi-budivelni-normi-2/

26. Мартин А.Г., Кустовська О.В. Управління землями територіальних громад: монографія. К.: «ЦСТРІ», 2015. 620с.
27. Містобудівна документація - шлях до реалізації реформи місцевого самоврядування. URL:https://www.youtube.com/watch?v=WZqY_85VXq4
28. Містобудування, архітектура та планування територій на офіційному сайті Міністерство розвитку громад та територій України. URL: http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/building/city-build/
29. Планування територій // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) − К. : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2002. Т. 4 : Н − П. 720 с. ISBN 966-7492-04-4.
30. Про Генеральну схему планування території України: Закон України. URL:http: //zakon2.rada. gov.ua/laws /show/ 3059-14
31. Просторового планування територій громад. URL:http://decentralization.gov.ua/news/8152
32. Розроблення генеральних планів населених пунктів / С. Буравченко. URL:https://civilbud.com.ua/index.php/cityplanning/generalni-plani/301-article-masterplan
33. Генеральні плани населеного пункту. URL:http://totalaction.org.ua/content/heneralnyj-plan-naselenoho-punktu-korotko-vid-do-ja
34. Головне про генплан. URL:http://cityplan.in.ua/osnovne-pro-genplan
35. Кустовська О.В., Копайгора Б.М. Правові аспекти відчуження земельних ділянок для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності. *Сталий розвиток економіки*. 2013. №3 (20). С. 195-198.
36. Порядок ведення реєстру містобудівних умов та обмежень: наказ Мінрегіону від 31.05.2017р. № 135. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0714-17.
37. Chumachenko O., Kustovska O., Tymoshevskyi V., Kolhanova I., Kaminetska O. (2022) The recultivation of the agricultural land, that was deteriorated during hostilities in the east of Ukraine. *Revista Amazonia Investiga*. DOI: 10.34069/ai/2022.56.08.17